

A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA

A SZENCI MOLNÁR ALBERT FORDÍTOTTA ZSOLTÁROK SZÖVEGHAGYOMÁNYÁNAK KÉRDÉSÉHEZ

(AZ ELSŐ TIZENÖT ZSOLTÁR EREDETI ÉS A MAI
MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS ÉNEKESKÖNYVBEN
LEVŐ SZÖVEGÉNEK ÖSSZEVETÉSE)*

A Szenci Molnár Albert által fordított verses zsoltároknak (*Psalterium Ungaricum*; 1607) a magyar protestáns (református) éneklésben és a magyar irodalomban való kivételes jelentőségét nem szükséges külön hangsúlyozni. Nincs még egy ilyen énekcsoport, amelyet, illetve egyes részeit a hívők egy jó része mintegy négyszáz éve énekel, s amely a magyar nyelvhasználatra és irodalomra szintén hatással volt. Alexa Károly például egy egész kötetet állított össze a zsoltárát-költésekből és azokból a versekből, amelyek a zsoltárok, köztük a Szenci Molnár fordította zsoltárok hatását mutatják.¹ A prózáírók közül pedig ezúttal csak Németh Lászlóra hivatkozunk, aki Szenci Molnárt költőként is nagyra tartotta, és többek között ezt írta: „ennek az énekeskönyvnek a rendkívüli jelentősége a magyar életben épp az volt, hogy a Molnár Albert ideje óta készült, s egyetlenegy magyar református sem nőhetett föl anélkül, hogy a lelkén ne formáljon... A régi magyarság s a legújabb közt a *Református énekeskönyv* egyike a legfontosabb földtani hidaknak.” Molnár zsoltárait „hő, nagyság, vallásos és magyar lelkesedés” hozta létre.² Valóban, nem egy adatunk van arra, hogy egyházi énekeit, elsősorban a Szenci Molnár fordította zsoltárokat a (rég) reformátusság igen jól ismerte. Bár arról, hogy ez minden zsoltár minden versszakára vonatkozott-e, nincsenek teljesen megbízható feljegyzések. Az is tény azonban, hogy az 1806/1813-as új debreceni énekeskönyvtől fogva a legtöbb énekeskönyv-kiadásban már kérdésesnek látták a teljes zsoltáranyag (a 150 zsoltár mindegyik versszaka) közlését vagy éneklésre való ajánlását. Arra való

* Készült az OTKA támogatásával (vö. a K 69093-as számú tervmunka).

¹ *Magyar zsoltár*. Válogatta és szerkesztette Alexa Károly. Kortárs Kiadó, Budapest, 1994.

² Németh László: *A református énekeskönyv* (1940). In: Uő.: *Az én katedrám. Tanulmányok*. Magvető és Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1975. 107.

hivatkozással is, hogy a zsoltárok, zsoltárversek egy része túlságosan részletező vagy erősen kötődik az ószövetségi zsidóság történetéhez, mindennapjaihoz.³

A mai énekeskönyv⁴, amelyet 1948-ban egy bizottság, annak tagjaként elsősorban Csomasz Tóth Kálmán eredetileg próbaénekeskönyvként állított össze, sok értékes régi éneket hozott vissza, Szenci Molnárnak mind a 150 zsoltárát közli, a zsoltárverseknek pedig a 74 %-át, az 1425-ből 1052-t.⁵ A bevezető szerint a szövegeken csak ott és annyit igazítottak, „amennyit a ritmikus dallamok az énekbeli hangsúlyozás miatt megköveteltek. A nagyon részletező, avagy más okból gyülekezeti istentiszteleti használatra nem alkalmas, vagy félremagyarázható versszakokat” pedig ebben a kiadásban elhagyták, de sorszámaikat jelezték.⁶ Alaposabb vizsgálat azonban azt mutatja, hogy a szövegeken nem egyszer a jelzethöz gyakoribb kisebb-nagyobb nyelvi-tartalmi szempontú módosításokat is végeztek.

Ma, amikor egy új általános használatú énekeskönyv összeállításának az előkészületei folynak, ismét fölvetődik a kérdés, hogyan és milyen mértékben kerüljenek be ebbe Szenci Molnár Albert zsoltárai. Vannak, akik – tekintettel az újabb idők társadalmi, hitéleti változásaira, a vallásgyakorlat, a zsoltárok ismeretének visszább szorulására – a Szenci Molnár-zsoltárok alaposabb megrostálását látnák szívesen, mások pedig úgy gondolják, hogy ezt az értékes örökséget nem szabad megcsonkítani, a teljes szöveget kell közölni. A mi álláspontunk (és másoké) e kettő között van, hasonló a Csomasz Tóthéhoz, a ma használt énekeskönyvet összeállító bizottságéhoz, attól csak részben tér el.⁷ A zsoltárkönyv egységéhez is kötődve, szintén azt tartanánk jónak, ha a leendő énekeskönyvben mind a 150 zsoltár szerepelne, de nem minden versszak. A túl részletező, az ószövetségi zsidósághoz speciálisan kötődő, a keresztyénséggel nem összeegyeztethető (pl. bosszúzsoltárok) és/vagy a nyelvíleg igen elavult versszakokból szerintünk is lehetne elhagyni, még többet is, mint ami a mai énekeskönyvből kimaradt.

A szövegmodosítások ügye már nehezebb kérdés, de a félreérthető, a gyülekezet számára különös szavakat, szó szerkezeteket – a tartalom, a jelentés megváltoztatása nélkül – esetenként ugyancsak kicserélhetőnek tartjuk, máskor, az esetek

³ A református éneklés történetéről, a zsoltárszövegek hagyományozódásáról ld. pl. Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Magyar Református Egyház, Bp., 1950; Bódiss Tamás: *Az 1948-as énekeskönyv a református egyházi éneklés történetében*. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem. Egyházzenei Kutatócsoport. Bp., 2008; Fekete Csaba: *A genfi zsoltárok elterjedése hazánkban*. In: *Kálvin időszerűsége. Tanulmányok Kálvin János teológiájának maradandó értékéről és magyarországi hatásáról*. Szerkesztette Fazakas Sándor. Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Bp., 2009. 185–242.

⁴ *Énekeskönyv magyar reformátusok használatára*. Bp., 1949-től máig számos kiadás.

⁵ Ld. Csomasz Tóth Kálmán: *A megíjtott jugoszlávai énekeskönyvről* (1973). In: *Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára*. Szerkesztette, sajtó alá rendezte és utószóval ellátta Bódiss Tamás. Cantio Bt., Bp., 2003. 641 (az idézett adatok a mai magyarországi énekeskönyvre vonatkoznak).

⁶ *Énekeskönyv...* (ld. 4. lábjegyzet), 9.

⁷ Álláspontunk bővebb kifejtésére ld. A. Molnár Ferenc: *Szenci Molnár Albert zsoltárainak nyelvi problémái a református énekeskönyvben*. Egyháztörténeti Szemle 2009 (X)/3: 56–69; Oszlánszki Éva: *Változtatások Szenci Molnár Albert zsoltárszövegein a mai magyar református énekeskönyvben*. Debreceni Egyetem, BTK, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen, 2007. (Kézirat, szakdolgozat; témavezető: A. Molnár Ferenc); mnytud.arts.unideb.hu/szakdolgozatok.php. E témakörre ld. még pl. *Psalterium Ungaricum. Szenci Molnár Albert zsoltárfordításai a genfi zsoltárok dallamaira*. Közreadja Bólya József. Magyarországi Református Egyház Zsinata, Bp., 2003.

többségében pedig láb- vagy végjegyzetben kellene magyarázni őket. (Mai énekeskönyvünkben a zsoltároknál csak két szómagyarázat van lábjegyzetben.) Csomasz Tóth módosításainak egy része, úgy látjuk, elfogadható, javallható, nem egyszer azonban szerencsésebb lenne visszaállítani az eredeti szöveget, vagy másutt és másféle igazítást is tenni. Igaz, régi irodalmi szövegeket általában nem szokás módosítani, az egyházi énekeket azonban némileg másképp kezelik, bennük – énekeskönyveink tanúsága szerint is – már több száz éve előfordulnak módosítások. Ugyanakkor kívánatosnak tartanánk egy olyan egyházi énekeskönyv összeállítását is, amelyben Szenci Molnár Albert zsoltárainak eredeti szövege változatlanul szerepel, hasonlóan az irodalmi és/vagy a tudományos kiadásokhoz.

Tudjuk, hogy álláspontunk, javasolt gyakorlatunk, amely szintén egy általánosan használt leendő nép- vagy közénekeskönyvre vonatkozik, nem problémátlan, hanem egy a lehetőségek közül. S megértjük és tiszteletben tartjuk a más, eltérő véleményeket is, illetve vizsgálódásainkat vitaanyagnak is tekintjük. Részünkről is azt gondoljuk azonban, hogy ha a Szenci Molnár-zsoltárversszakokból az említett okokból – és a szöveg érthetőségére, folyamatosságára szintén ügyelve – elhagyunk, a ma emberének már félreérthető, idegen szavakat, szöveghelyeket mértékkel és jó okkal esetenként kiigazítunk, azzal végül is ennek az értékes szöveghagyománynak a szélesebb körű tovább örökítését segítjük elő.

Ákármilyen szempontból is nézzük azonban a Szenci Molnár-zsoltárok szöveghagyományát, a mai énekeskönyv szövege és gyakorlata nyilván figyelemre méltó, tanulságos. Ezért munkánkba nyelvtörténeti aspektust is bevive a Szenci Molnár fordította zsoltárok eredeti szövegét táblázatszerűen összevetettük az énekeskönyvbelivel. S minden eltérést jelöltünk. A pusztán a természetes nyelvfejlődésből vagy a nyelvjárási vonások kiküszöböléséből adódó különbségeket (pl. *az ki > aki*, *szívükben > szívükben*) kurzív, az ezeken kívüli (viszonylag nagyobb) változtatásokat, a kihagyásokat is, félkövér betűtípussal jelöltük. A zsoltárok végén pedig az összehasonlítás több helyét kommentáltuk. Az összevetés már teljesen elkészült, a kommentárok pedig a 1–15. és a 106–121. zsoltárokhoz, tehát összesen harminchoz. Munkánkat (más elfoglaltságaink mellett) folytatjuk, és belátható időn belül az egyházi illetékeseknek is rendelkezésére bocsátjuk. Az összevetésben a baloldali táblázatokban az eredeti, de modernizált helyesírású (a hangalakot azonban megőrző) szöveg áll. Lelőhelye: „Szenci Molnár Albert – Zsoltárok © Könyv-e.hu elektronikus könyvtár: www.konyv-e.hu”. Egy-két helyen ezen kisebb javítást végeztünk. Az énekeskönyvnek a jobb oldali táblázatban lévő szövegét Galsi Árpádtól, a Kálvin Kiadó igazgatójától kaptuk elektronikus levélben küldött csatolmányként, amit ezúton is köszönünk. Itt szintén végeztünk néhány korrekciót. Noha a 106–121. zsoltárok szövegének az összevetése több problémát vet fel, a rövidebb terjedelem miatt előzetesen itt az 1–15. zsoltár összevetését mutatjuk be, azzal a szándékkal is, hogy segítsük a leendő énekeskönyv körüli konzultációt.

Végül felhívjuk rá a figyelmet, hogy munkánkban – mivel e kérdésben nem vagyunk szakemberek – a zenei szempontot nem tanulmányoztuk. A szöveg vizsgálata azonban önmagában is hasznos, és segíti a felvetett kérdéseknek a dallam, a zenei szempontok bevonásával történő vizsgálatát is. Az alábbiakban tehát az első tizenöt zsoltár szövegét hasonlítjuk össze. A tanulságokat most külön nem összegez-

zük, mert ez a munka még folytatódik, s a tények magukért is beszélnek. Lássuk tehát, mit mutat

Szenci Molnár Albert zoltárfordításai eredeti szövegének és a református énekeskönyvben levő szövegnek az összevetése

I. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Ez zoltár tanít, hogy azok bódogok, kik megvetvén az istenteleneknek erkölcsöket és tanácsokat, az Isten törvényének értelmében és megtartásában gyönyörködnek; és hogy bódogtalanok, azkik különben cselekesznek.	1. Kétféle életút <i>Bourgeois L., Strasbourg, 1539</i>
1 <i>Az</i> ki nem jár hitlenek tanácsán, És meg nem áll <i>az</i> bűnösök után, <i>Az</i> csúfolóknak nem ül ő szék ökben: De gyönyörködik az Úr törvényében, És arra gondja mind éjjel-nappal, Ez <i>ily</i> ember nagy <i>bódog</i> bizonynal.	1. <i>A</i> ki nem jár hitlenek tanácsán, És meg nem áll <i>a</i> bűnösök után, <i>A</i> csúfolóknak nem ül ő szék ében, De gyönyörködik az Úr törvényében, És arra gondja mind éjjel nappal: Ez <i>ily</i> ember nagy <i>boldog</i> bizonynal.
2 Mert ő <i>olyan</i> , mint <i>az</i> jó termőfa, <i>Melly</i> <i>az</i> víz mellett vagyon plántálva, Ő idejében meghozza gyümölcsét, És el nem szokta hullatni levelét, <i>Ekképp</i> en <i>az</i> mit ez ember végez, Minden dolgában megyen jó véghez.	2. Mert ő <i>olyan</i> , mint <i>a</i> jó termőfa, <i>Mely</i> <i>a</i> víz mellett vagyon plántálva, Ő idejében meghozza gyümölcsét, És el nem szokta hullatni levelét; <i>Ekképen</i> <i>amit</i> ez ember végez, Minden dolgában megyen jó véghez.
3 De nem íygen <i>vadnak</i> <i>az</i> gonoszak, Hanem mint az apró por és polyvák, <i>Mellyek</i> <i>az</i> szél től széjjelragadtatnak, Így az ítéletben meg nem állhatnak <i>Az gonoszak</i> , és kik bűnben élnek, Az igazak közt helyet nem lelnek.	3. De nem íygen <i>vannak</i> <i>a</i> gonoszak; Hanem mint az apró por és polyvák, <i>Mellyek</i> <i>a szél</i> től széjjelragadtatnak: Így az ítéletben meg nem állhatnak <i>A gonoszok</i> , és kik bűnben élnek, Az igazak közt helyet nem lelnek.
4 Mert az Isten <i>esmeri utokat</i> Az igazaknak érti <i>dolgokat</i> , Azért mindörökké ők megmaradnak: De <i>az</i> kik csak <i>az</i> gonoszságban járnak, Azoknak nyilván mind elvész <i>utok</i> , Mert Istennek nem kell az ő <i>dolgok</i> .	4. Mert az Isten <i>ismeri útukat</i> , Az igazaknak érti <i>dolgukat</i> ; Azért mindörökké ők megmaradnak; De <i>akik</i> csak <i>a</i> gonoszságban járnak, Azoknak nyilván mind elvész <i>útuk</i> : Mert Istennek nem kell az ő <i>dolguk</i>
A 4/1, 5-ben az <i>útuk(at)</i> szóalakok <i>újuk(at)</i> -ra cserélendő.	

<p>II. ZSOLTÁR C. M.</p>	<p><i>Marot K., 1496–1544</i></p>
<p>Jövendölés az Krisztus személyéről és országáról.</p>	<p>2. Isten Felkentjének diadalmas uralkodása <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i></p>
<p>1 Miért zúgolódnak <i>az</i> pogányok? Mit forgatnak ő bolond <i>elméjében?</i> <i>Az</i> földi népeknek mi szándékok? Csak <i>hiában</i> valót űznek <i>szívében.</i> <i>Ez</i> világi királyok <i>egyben</i> gyűlnek, <i>Az</i> fejedelmek tanácsot tartnak, Az Isten ellen erős kötést <i>tesznek,</i> És az ő Krisztusára támadnak.</p>	<p>1. Miért zúgolódnak <i>a</i> pogányok? Mit forgatnak ő bolond <i>elméjükben?</i> <i>A</i> földi népeknek mi szándékok? Csak <i>hiába</i> valót űznek <i>szívükben.</i> <i>E</i> világi királyok <i>egybegyűlnek,</i> <i>A</i> fejedelmek tanácsot tartnak, Az Isten ellen erős kötést <i>tesznek,</i> És az ő Krisztusára támadnak.</p>
<p>2 Nagy <i>fönnyen</i> mondják: <i>Mit</i> késünk ezzel? Jer, <i>szággassuk</i> el ezeknek <i>kötélit,</i> És minden <i>ígájkot</i> rontsuk el, Ne viseljünk többé rajtunk <i>effélet.</i> De az Úr Isten <i>az</i> magas mennyekben Csak neveti <i>dolgokat</i> azoknak, Csúfolja őket, ülven szent <i>székében,</i> Kinek ezek semmit nem árthatnak.</p>	<p>2. Nagy <i>fennen</i> mondják: <i>mit</i> késünk ezzel? Jer, <i>szággasuk</i> el ezeknek <i>kötélet,</i> És minden <i>ígájukat</i> rontsuk el, Ne viseljünk többé rajtunk <i>effélet!</i> De az Úr Isten <i>a</i> magas mennyekben Csak neveti <i>dolgukat</i> azoknak, Csúfolja őket, ülven szent <i>székében,</i> Kinek ezek semmit nem árthatnak.</p>
<p>3 És végre hogy <i>megindol</i> haragja, <i>Kemén'</i> beszéddel kezd szólni azoknak, <i>Rettenetesképpen</i> megriasztja, Ki miatt teljességgel <i>elbágyadnak.</i> Hogy mertek, <i>úgymond,</i> ez ellen zúgódni? <i>Azkit</i> én kentem <i>az</i> királyságra, És királyi pálcát én adtam néki, Az én szent hegyemre, <i>az</i> Sionra.</p>	<p>3. És végre hogy <i>megindul</i> haragja, <i>Kemény</i> beszéddel kezd szólni azoknak, <i>Rettenetesképen</i> megriasztja, Mely miatt teljességgel <i>elbágyadnak:</i> Hogy mertek, <i>úgymond,</i> ez ellen zúgódni, <i>Akit</i> én kentem <i>a</i> királyságra? És királyi pálcát én adtam néki, Az én szent hegyemre, <i>a</i> Sionra.</p>
<p>4 Mond <i>ez</i> királyság: <i>Ím</i> kihirdetem Az ő tanácsát és szent dekrétomát; <i>Az</i> <i>fülséges</i> Úr mondá <i>énnekem,</i> Én fiam vagy, ma szültelek, fiamat. Kérjed éntőlem <i>az</i> sok pogányokat, Kiket örökségül <i>néked</i> adok, Föld <i>kerekségén</i> sok tartományokat Mindenütt én <i>teneked</i> ajánlok.</p>	<p>4. Mond <i>e</i> királyság: <i>im</i> kihirdetem Az ő tanácsát és szent dekrétomát: <i>A</i> <i>felséges</i> Úr mondá <i>énnekem:</i> Én fiam vagy, ma szültelek, fiamat. Kérjed éntőlem <i>a</i> sok pogányokat, Kiket örökségül <i>neked</i> adok, Föld <i>kerekségén</i> sok tartományokat Mindenütt én <i>teneked</i> ajánlok.</p>
<p>5 Rontsd meg őket te nagy <i>hatalmoddal,</i> Mint <i>az</i> földből égetett <i>cserepédént,</i> És <i>az</i> te királyi vaspálcáddal Verd <i>össze,</i> és törd apró pozdorjánként. Azért fejedelmek, bírák, királyok, Ezekből <i>tanóságot</i> vegyetek, És magatokat jól meggondoljátok,</p>	<p>5. Rontsd meg őket te nagy <i>hatalmaddal,</i> Mint <i>a</i> földből égetett <i>cserepédényt,</i> És <i>a</i> te királyi vaspálcáddal Verd <i>össze,</i> és törd apró pozdorjánként! Azért fejedelmek, bírák, királyok Ezekből <i>tanulásgot</i> vegyetek, És magatokat jól meggondoljátok,</p>

Kik <i>ez</i> földön regnáltok, <i>ítéltek</i>	Kik <i>e</i> földön regnáltok, <i>ítéltek</i> .
6 Szolgáljatok <i>ez</i> <i>batalmos</i> Úrnak, Igaz félelemmel, jámbor étellel, Örvendeztetek <i>ő</i> nagy voltának, De ezek is <i>legyenek</i> rettegéssel. Csókoljátok <i>ez</i> néktek küldött fiat, Hogy <i>erősen</i> meg ne haragudjék, El ne <i>múlassátok</i> parancsolatját, Mert <i>szőrnyűképpen</i> el kell vesznetek.	6. Szolgáljatok <i>e</i> <i>batalmas</i> Úrnak Jámbor étellel, igaz félelemmel, Örvendeztetek <i>ő</i> nagy voltának, De ezek is <i>legyenek</i> rettegéssel: Csókoljátok <i>e</i> néktek küldött fiat, Hogy <i>erősen</i> meg ne haragudjék; El ne <i>múlassátok</i> parancsolatját, Mert <i>szőrnyűképen</i> el kell vesznetek!
7 Mert gyakorta, hogy ingyen sem vélnéd, Mint az sebes tűz , <i>fölgerjed</i> haragja. Te azért teljes szívvel <i>elbiggyved</i> : Boldog <i>az</i> , <i>ki</i> magát ez Úrra bízta.	7. Mert gyakorta, hogy ingyen sem vélnéd, Mint sebes tűz , ügy felgerjed haragja. Te azért teljes szívvel <i>elbiggyjed</i> : Boldog, <i>aki</i> magát ez Úrra bízta.
Az 2/8-hoz lábjegyzet kellene: „Krisztusára ’felkentjére’”. A 3–5. versek (jelölt) kihagyása meggondolandó, ez történt az 1996-os úgynevezett Egyetemes magyar református énekeskönyvben (Magyar református énekeskönyv. Bp., 1996 = Ék. 1996) is (jelöletlenül). A 6. verset pont (.), nem felkiáltó jel (!) zárja.	

III. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Könyörgése Dávidnak az Absolon ellen.	3. Reggeli ének nehéz időkben- <i>Bourgeois L., Genf, 1551</i>
1 Ó, <i>melly</i> sokan <i>vadnak</i> , <i>Az kék</i> háborgatnak Engemet, én Istenem? Nagy sok ellenségim És sok gyűlölőim Tusakodnak ellenem. Sokan azt alítják, Lelkemről azt mondják; Vesztett ennek ő dolga, <i>Segétsége</i> nincsen, Mert <i>elhatta</i> Isten, Így szólnak bolond módra.	1. Ó, <i>melly</i> sokan <i>vannak</i> , <i>Akik</i> háborgatnak Engemet, én Istenem! Nagy sok ellenségim És sok gyűlölőim Tusakodnak ellenem. Sokan azt alítják, Lelkemről azt mondják: Elveszett ennek dolga, <i>Segétsége</i> nincsen, Mert <i>elhagyta</i> Isten, Így szólnak bolond módra.
2 Mert te, én Istenem, Paizsom vagy <i>nékem</i> , Ki életem megmentéd, És nagy tisztességre Fejem <i>dicsőségre</i> Idővel fölemeled. Tehozzád, Úr Isten, Kíáltak szüntelen, És te megvidámítasz, Meghallgatsz kedvedből,	2. Mert te, én Istenem, Paizsom vagy <i>nekem</i> , Ki életem megmentéd, És nagy tisztességre, Fejem <i>dicsőségre</i> Idővel fölemeled. Tehozzád, Úr Isten, Kíáltak szüntelen, És te megvidámítasz; Meghallgatsz kedvedből,

Sion szent hegyéről Nagy segédelmet nyújtasz.	Sion szent hegyéről Nagy segédelmet nyújtasz.
3 Ha ágyamban nyugszom, <i>Csendesszen</i> aluszom, Nincsen semmi félelmem. Midőn felszerkenek, Semmin nem kesergek, Mert Isten őriz engem. Ha százezer népek Mind <i>környülbennének</i> , Jobb és bal kezem felől, Ha rám ütnének is, Nem rettegnék mégis Semmi veszedelemtől.	3. Ha ágyamban nyugszom, <i>Csendesen</i> aluszom, Nincsen semmi félelmem. Midőn felszerkenek, Semmit sem kesergek, Mert Isten őriz engem. Ha százezer népek Mind <i>körülbennének</i> Jobb és bal kezem felől, Ha rám ütnének is, Nem rettegnék mégis Semmi veszedelemtől.
4 Kelj föl, Uram, tarts meg, Ellenségim vond meg, Megtörvén ő fogokat. Mind <i>összepakolod</i> , És arcul csapdosod Az Isten-utálókat. Csak te vagy az Isten, Ki minden szükségben Meg tudsz szabadítani, Ki <i>az</i> te sereged Megtartod, szereted, És meg szoktad áldani.	4. Kelj föl, Uram, tarts meg, Ellenségim vond meg, Megtörvén ő fogokat! Mind <i>összepakolod</i> És arcul csapdosod Az Isten-utálókat. Csak te vagy az Isten, Ki minden szükségben Meg tudsz szabadítani, Ki <i>a</i> te sereged Megtartod, szereted, És meg szoktad áldani.
Az 1/7-ben az <i>alítják</i> lábjegyzetet kíván, a szó jelentése: 'vélik, gondolják?'. Ez az Énekeskönyvben (Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Bp., 1949 és további kiadások) is megvan, egyike annak a két szómagyarázó lábjegyzetnek, amit az Ék. tartalmaz. A 4. vers kihagyható. Vagy még inkább javasolható a 3. vers első és a 4. vers második felének összevonása: „...Mert Isten őriz engem. / Csak te vagy az Isten...”.	

IV. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Dávidnak könyörgése az Saul ellen.	4. Esti ének nehéz időkben <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 Én igazságomnak Istene, Hallgasd meg én kiáltásom, Szánj meg, és <i>tekénts</i> inségemre Te <i>vígy</i> engemet tágas helyre Midőn itt szorongattatom. Ti, nagy urak, <i>míglén</i> gyaláztok Engemet tisztességemben? Ez <i>illy</i> hívságban <i>míg</i> maradtok?	1. Én igazságomnak Istene, Hallgasd meg én kiáltásom! Szánj meg és <i>tekints</i> inségemre, Te <i>vígy</i> engemet tágas helyre, Midőn itt szorongattatom! Ti nagy urak, <i>míglén</i> gyaláztok Engemet tisztességemben? És <i>ily</i> hívságban <i>míg</i> maradtok?

<p>Hazudozásra mit vágyódtok? Mig gyönyörködtök ezekben?</p>	<p>Hazudozásra mit vágyódtok? Mit gyönyörködtök ezekben?</p>
<p>2 De vegyétek jól eszetekbe, Hogy az Úr Isten engemet <i>Bévött</i> kedvébe, kegyelmébe, Ő adta királyi tisztemet És meghallja kérésemet. Rettegjetek hát és lássátok, Hogy ellene ne vétsetek, Magatokat meggondoljátok Az ágyasházban ha nyugosztok, Hogy lehessen csendességtek.</p>	<p>2. De vegyétek jól eszetekbe, Hogy az Úr Isten engemet <i>Bévett</i> kedvébe, kegyelmébe, Csudamód megmentett engemet, És meghallja kérésemet! Rettegjetek hát és lássátok Hogy ellene ne vétsetek; Magatokat meggondoljátok, Az ágyasházban ha nyugosztok, Hogy lehessen csendességtek!</p>
<p>3 Igazságnak áldozatjával Áldozatok az Istennek, Jó étellel és igazsággal És az Istenben bátorsággal Bízzatok és örvendjetek, De sokan mondják azt <i>minékünk</i>: Ki vezérl minket <i>az</i> jóra? Azért téged, Úr Isten, kérünk, Mutasd kegyes orcádat nékünk, Jöjjön el az áldott óra!</p>	<p>3. Az igazak áldozatjával Áldozatok az Istennek; Jó étellel és igazsággal, És az Istenben bátorsággal Bízzatok és örvendjetek! De sokan mondják azt <i>minékünk</i>: Ki vezérl minket <i>a</i> jóra? Azért téged, Úr Isten, kérünk, Mutasd kegyes orcádat nékünk, Jöjjön el az áldott óra!</p>
<p>4 Mellyel inkább <i>vigasztalsz</i> engem, És örvendeztetsz szívemben, Hogynem kiknek sok mustjok terem, Búzájokkal rakva sok verem, Kikkel élnek <i>bévségessen</i>. Azért élek jó <i>békességben</i>, Fekszem s' aluszom kedvemre, Uralkodván lakom földemben Bátorságos örvendezésben, Mert az Úr vigyáz éltetre.</p>	<p>4. Mellyel inkább <i>vigasztalsz</i> engem És örvendeztetsz szívemben, Hogynem kiknek sok mustjok terem, Búzájokkal rakva sok verem, Mikkel élnek <i>bőségesen</i>. Azért élek jó <i>békességben</i>, Fekszem, aluszom kedvemre, Uralkodván lakom földemben Bátorságos örvendezésben, Mert az Úr vigyáz éltetre.</p>
<p>Javaslat lehetséges szövegmódosításra az 1/4-ben és az 1/7–10-hez: „... meddig gyaláztok... Ily hívságban meddig maradtok”, illetve még inkább a „Hazudozásra meddig vágytok? / Meddig gyönyörködtök ebben?” sorokban. A 2/6 végére vessző (,) kell. A 2/4 teljes átírása kérdéses, de elfogadható. Attól függ, hogy a konkrét Dávidra való vonatkozást hogyan kezeljük. Ha elhagyjuk, (l. Summa), a szöveg az éneklőhöz közelebb kerülhet. Ekkor, illetve egyébként is a 4. versszak elmaradhat. A 3/1 változtatása javallható, vö. Új protestáns fordítás, javított kiadás Bp., 1990 (= ÚF) 6: „Igaz áldozattal áldozatok?”.</p>	

V. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Megszabadításért való könyörgése Dávidnak, az ő kergetőit ellen.	5. Reggeli könyörgés az esztelenek ellen <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 Úr Isten, az én imádságom, Kérlek, vedd <i>füleidben</i> , És hallgass meg <i>kérésemben</i> , Én Istenem és én királyom, Értsd meg mondásom.	1. Úr Isten, az én imádságom, Kérlek, vedd <i>füleidbe</i> És hallgass meg <i>kérésemben!</i> Én Istenem és én királyom, Értsd meg mondásom.
2 <i>Tekintsed</i> meg esedezésem, És halld meg kiáltásomat, Midőn hívlak, királyomat, Meghallgatod én könyörgésem, Bizonyal hiszem.	2. <i>Tekintsed</i> meg esedezésem, És halld meg kiáltásomat, Midőn hívlak, királyomat! Meghallgatod én könyörgésem, Bizonyal hiszem.
3 Jó reggel meghallgatsz engemet, Uram, még virradta előtt, Idején <i>az</i> nap hogy <i>följött</i> , Elődbe számlálom <i>igyémet</i> , Várván kegyelmet.	3. Jó reggel meghallgatsz engemet, Uram, még virradta előtt, Idején <i>a</i> nap hogy <i>feljött</i> ; Elődbe számlálom <i>ügyemet</i> , Várván kegyelmet.
4 Mert te egyedül vagy <i>olly</i> Isten, Kinek <i>az</i> gonoszság nem kell, És <i>azki</i> gonosz bűnben él, Nem mehet hozzád semmiképpen, Míg él véteiben.	4. Mert egyedül te vagy <i>oly</i> Isten, Kinek <i>a</i> gonoszság nem kell; És <i>aki</i> gonosz bűnben él, Nem mehet hozzád semmiképpen, Míg él véteiben.
5 <i>Az</i> kábák és az esztelenek Nem állhatnak színed előtt, Gyűlölsz minden <i>gonosztevőt</i> , És tőled távol űzttetnek <i>Az illyetének</i> .	5. <i>A</i> kábák és az esztelenek Nem állhatnak színed előtt; Gyűlölsz minden <i>gonosztevőt</i> , És tőled távol űzttetnek <i>Az iyyetének</i> .
6 <i>Az</i> kik csak hazugságot szólnak, Szörnyen elveszted azokat, És megátkozsz gyilkosokat, Kik embert <i>hamissan</i> megcsalnak, <i>Mind megrontatnak</i> .	6. <i>A</i> kik csak hazugságot szólnak, A gyilkosokat, orvokat Szörnyen elveszted azokat; Kik embert <i>hamisan</i> megcsalnak, <i>Megűáltatnak</i> .
7 Én pedig nagy jó <i>reménységgel</i> Bémegek szent <i>templomodban</i> , És imádlak szent <i>bázádban</i> , Nagy jóvoltodért félelemmel Szolgállak szívvel	7. Én pedig nagy jó <i>reménységgel</i> Bémegek szent <i>templomodba</i> , És imádlak szent <i>bázádba</i> ; Nagy jóvoltodért félelemmel Szolgállak szívvel.
8 Vezérlj, Uram, igazságodban, Ellenségimnek láttokra,	8. Uram, vezérelj igazságban Ellenségimnek láttokra,

Kik igyekeznek káromra, Oktass, hogy az te <i>utáidban</i> Járhassak jobban.	Kik igyekeznek káromra; Oktass, hogy a te <i>útáidban</i> Járhassak jobban.
9 Mert szájokban nincsen igaz szó, <i>Szívek</i> teljes nyavalyával, Ő <i>nyelvek</i> szól álnoksággal, Torkok <i>olty</i> , mint az nyílt koporsó, Hol nincs semmi jó.	9. Mert szájukban nincs egy igaz szó, <i>Szíviük</i> teljes nyavalyával, Ő <i>nyelviük</i> szól álnoksággal; Torkuk <i>olty</i> , mint a nyílt koporsó, Hol nincs semmi jó.
10 Büntesd meg, Uram Isten, őket, Tedd semmivé <i>tanácsokat</i> , Rontsd el ő <i>találmányokat</i> , Verd meg veled ellenkezőket , <i>Az</i> pártütőket.	10. Büntesd meg, Uram Isten, őket, Tedd semmivé <i>tanácsukat</i> , Rontsd el ő <i>találmányukat</i> ; Kik ellenkeznek, verd meg őket , <i>A</i> pártütőket!
11 És hogy azok mind örüljenek, <i>Az</i> kik bíznak csak tebenned, És szívből szeretik neved, Engedd, hogy vígan <i>fölségednek</i> Énekeljenek.	11. És hogy azok mind örüljenek, <i>Akik</i> bíznak csak tebenned, Szívből szeretik szent neved: Engedd, hogy vígan <i>Fölségednek</i> Énekeljenek.
12 Mert az igazat te megáldod Te nagy irgalmassággoddal, <i>Környülveszéd</i> , mint paizzsal, Minden gonosz ellen megtartod És <i>óalmazod</i> .	12. Az igazat mert te megáldod, Te nagy irgalmassággoddal <i>Körülveszéd</i> , mint paizzsal; A gonosz ellen őt megtartod, És <i>oltalmazod</i> .
Az 1-et felkiáltó jel zárja le. Az 5–6. kimaradhat, mint az Ék 1996-ban is. Ha a 6. (is) megmarad, a 6-ban az eredeti és a módosítás mellett is szólhatnak érvek, vö. ÚF 6, 7: „... gyűlölsz minden gonosztevőt. / Elpusztítod a hazudozókat. A vérszomjas és álnok embert utálja az Úr.” Az eredeti meghagyásakor is meggondolandó a 6/3 „Megátkozol gyilkosokat”-ra módosítása. A 9–10. kihagyható, mint az Ék. 1996-ban is. Ha megmarad a <i>találmány</i> ’fondorlat’, és bizonytalán a <i>tanács</i> ’tanácskozás’ vagy ’elhatározás’ szavak magyarázatot kívánának, vö. ÚF 11: „Derítsd ki vétküket Istenem, / bukjanak bele fondorlataikba”.	

VI. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Dávidnak meggyógyulásért és egészségért való könyörgése.	6. Lelki-testi nyomorúságban (Első bűnbánati zsoltár) <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 Uram, te nagy haragodban, Ki miatt vagyok búban, Engemet ne feddj meg, És haragodnak tüze, Szűnjék meg sebessége, Kiben ne büntess meg.	1. Uram, te nagy haragodban, Mely miatt vagyok búban, Engemet ne feddj meg! És haragodnak tüze, Szűnjék meg sebessége, Melyben ne büntess meg!

<p>2 Nékem, Uram, légy irgalmas, Mert vagyok nagy fájdalmas, Ne hagyj, Uram, kérlek, Gyógyítsd meg sérelmimet, Elrettent tetemimet Újítsd meg, hogy éljek.</p>	<p>2. Nékem, Uram, légy irgalmas, Mert vagyok nagy fájdalmas. Ne hagyj, Uram, kérlek! Gyógyítsd meg sérelmimet, Elrettent tetemimet Újítsd meg, hogy éljek!</p>
<p>3 Lelkem igen háborodik, <i>Ínségiben bánkódik,</i> Kesergék szívemben, Uram, meddig <i>hádsz</i> engem Ekképpen <i>veszékednem</i> <i>Ez</i> nagy gyötrelemben?</p>	<p>3. Lelkem igen háborodik, <i>Ínségiben bánkódik,</i> Kesergék szívemben: Uram, meddig <i>hagsz</i> engem Ily erősen <i>veszékődnöm</i> <i>E</i> nagy gyötrelemben?</p>
<p>4 Térj, Uram, <i>kegyessen</i> hozzám, Mert jaj elfogyatkozám, Te nagy irgalmadból Szánj meg nyavalyáimban, És ne hagyj kínaimban, Ments meg <i>az</i> haláltól.</p>	<p>4. Térj, Uram, <i>kegyesen</i> hozzám, Mert, jaj, elfogyatkozám! Te nagy irgalmadból Szánj meg nagy nyavalyámban És keserves kínomban: Ments meg <i>a</i> haláltól!</p>
<p>5 Mert ha mindnyájan meghalunk S ez világból kimúlunk, Nincs emlékezeted Senkinél az halálban. Fekvén az koporsóban, Ki dicsérné téged?</p>	<p>5.</p>
<p>6 Elfáradtam bánatimba, Egész éjjel sírtomban, Könnyhullatásimmal. Nedvesítem ágyamat, Áztatom nyoszolyámat <i>Sűrű</i> siralmimmal.</p>	<p>6. Elfáradtam bánatimba, Egész éjjel sírtomban; Könnyhullatásimmal Nedvesítem ágyamat, Áztatom nyoszolyámat, <i>Sűrű</i> siralmimmal</p>
<p>7 É sok bosszúságim miatt Az én orcám elhírvadt, Szemem homályosult, Ezt szerzik ellenségim, <i>Vigadnak</i> gyűlölőim, Kin szívem elbúsult.</p>	<p>7. Én somorúságim miatt Én két szemem elsorvadt És elhomályosult; Ezt szerzik ellenségim, <i>Vigadnak</i> gyűlölőim, Mín szívem elbúsult.</p>
<p>8 Azért tőlem elmenjeteK, Kik gonoszságban éltek, Távozzatok innen! Mert az Úr kiáltásom Meghallgatá sírásom, És <i>bévön</i> kedvében</p>	<p>8. Azért éntőlem menjeteK, Kik gonoszságban éltek; Távozzatok innen! Mert az Úr kiáltásom, Meghallgatá sírásom, És <i>bévön</i> kedvében.</p>

9 Könyörgésem meghallgatja Az Úr, és elfogadja Én imádságomat, És <i>azmit</i> tőle kérek, Minden jókat megnyerek, Úgy kívánja jómat.	9. Könyörgésem meghallgatja Az Úr, és elfogadja Én imádságomat, És <i>amit</i> tőle kérek, Minden jókat megnyerek, Úgy kívánja jómat.
10 Azért minden ellenségim És én háborgatóim, Pironkodjatok el! Már mind hátra térjetek És megszégyenüljetek, Nagy hirtelenséggel.	10. Azért minden ellenségim És háborgatóim, Pironkodjatok el! Már mind hátra térjetek, És megszégyenüljetek Nagy hirtelenséggel!
A 3/6-ban a <i>veszkeedik</i> 'gyötrődik, kínlódik' jelentése ma már nem él. A változtatás (<i>veszkeődnöm</i>) stilisztikailag s a rím szempontjából sem szerencsés. Vagy a <i>veszkeődnöm</i> -öt kéne kicserelni pl. a <i>veszkeelnem</i> -mel (vö. ÚF 6/3, 4: „... gyógyíts meg, Uram, mert reszketnek tagjaim! / Lelkem is csupa reszketés”), vagy a sort pl. így módosítani: „Ekképpen rettetgetnem”; vagy pedig jegyzetben adni meg a jelentést. Az 5. versszaknak az elhagyása az (ószövetségi) túlvilágkép miatt indokolt. A 6. elhagyása (l. Ék. 1996) sem törné meg a gondolatmenetet, s rövidítené a szöveget. A 7/2-ben az <i>orcám elhírvadt</i> , ill. a <i>két szemem elsorvadt</i> helyett az <i>orcám meghervadt</i> vagy a <i>két szemem megfáradt</i> szó szerkezet jobb lenne.	

VII. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Dávidnak könyörgése ellenségi ellen való megszabadításért.	7. Könyörgés segedelemért <i>Bourgeois L., Genf, 1551</i>
1 <i>Óh</i> , én Uram és én Istenem, Tebenned vagyon <i>reménységem</i> , Segedelmemre légy jelen, Tarts meg ellenségim ellen, Hogy engemet el <i>né</i> ragadjon, Mint éh oroszlán meg ne rágjon, Midőn nincsen <i>segétségem</i> , <i>Azki</i> megmentene engem.	1. <i>Ó</i> , én Uram és én Istenem, Tebenned vagyon <i>reménységem</i> , Én oltalmamra légy jelen, Tarts meg ellenségem ellen, Hogy engemet el <i>ne</i> ragadjon, Mint éh oroszlán, meg ne rágjon, Amidőn nincs <i>segétségem</i> , <i>Aki</i> megmentene engem.
2 Hogyha én ezt <i>töttem</i> , Úr Isten, Avagy hamisság van kezemben, Hogyha gonoszt <i>töttem</i> ennek, Ki örült <i>békességemnek</i> : Hogyha valaki abban megért, Hogy gonoszt fizettem <i>az</i> jóért, Sőt ha jól nem <i>töttem</i> azzal, Ki <i>nekem</i> volt bosszúsággal:	2. Hogyha én ezt <i>tettem</i> , Úr Isten, Avagy hamisság van kezemben; Hogyha gonoszt <i>tettem</i> ennek, Ki örült <i>békességemnek</i> ; Hogyha valaki abban megért, Hogy gonoszt fizettem <i>a</i> jóért; Sőt, ha jól nem <i>tettem</i> azzal, Ki <i>nekem</i> volt bosszúsággal:
3 <i>Ám bár</i> kergessen ellenségem, És bátor megragadjon engem,	3. <i>Ámbár</i> kergessen ellenségem, És bátor megragadjon engem,

<p>Életemet földhöz verje, Dicsőségem porrá <i>tégye</i>. Kelj föl azért nagy haragodban, Ellenségim ellen támadván, Add meg az előbbi tisztem, Kit rendeltél, Uram, <i>nékem</i>.</p>	<p>Életemet földhöz verje, Dicsőségem porrá <i>tégye!</i> Kelj föl azért nagy haragodban, Ellenségem ellen támadván; Add meg az előbbi tisztem, Kit rendeltél, Uram, <i>nekem!</i></p>
<p>4 Nagy sereggel <i>osztán az</i> népek Hozzád gyűlnek és <i>környülvesznek</i>, Azért Úr Isten, támadj <i>föl</i>, Magas helyre köztök állj <i>föl</i>. És ottan ítéljed <i>az</i> népet, Ki jól rendelhetsz mindeneket, És engem <i>hűségem</i> szerint, Ítélj igazságom szerint,</p>	<p>4. Nagy sereggel <i>asztán a</i> népek Hozzád gyűlnek és <i>körülvésznek</i>, Azért, Úr Isten, támadj <i>fél</i>, Magas helyre köztök állj <i>fél!</i> És ottan ítéljed <i>a</i> népet, Ki jól rendelhetsz mindeneket, És engem <i>hűségem</i> szerint, Ítélj igazságod szerint!</p>
<p>5 Verd meg az istenteleneket, És védelmezd meg híveidet, Mert mindeneknek titkait Látod, Uram, <i>szívét, lelkét</i>. Te vagy paizsom, igaz Isten, És nem <i>hadsz</i> el veszedelmemben, Ki <i>az</i> híveket megtartod, Gonosz ellen takargatod.</p>	<p>5. Verd meg az istenteleneket, És védelmezd meg híveidet, Mert mindeneknek titkait Látod, Uram, <i>szívét-lelkét</i>. Te vagy paizsom, igaz Isten, És nem <i>hagysz</i> el veszedelmemben, Ki <i>a</i> híveket megtartod, A gonosztól takargatod.</p>
<p>6 Igazán itéli az Isten Az ártatlan embert ügyében, De keményen fenyegeti, Kinek hamisságát érti. Hogyha pedig ő meg nem térend, Sok bűninek véget nem vetend, Élőkészéti fegyverit, Idegbe veti nyilait.</p>	<p>6.</p>
<p>7 Végre mint egy hadi erőben, Halálos fegyvert fog kezében, Nyilait is rántja elő, Kiket ellenségemre lő. Kinek szándéka veszedelmes, Szive nagy gonosszággal terhes, Kiből idéetlen fiat szül, Mert szándéka megszegyenül.</p>	<p>7.</p>
<p>8 Szorgalmatosson árkot vájott, Más ember alá vermet ásott, Kiben, midőn törekedik, Önnönmaga beléésik. Az gonosz, azkit nékem kíván, Ő tulajdon fejére rohan, Mindennémű csalárdsága,</p>	<p>8.</p>

Nyakára száll álnoksága.	
9 Azért Istennek adok hálát, Hirdetem ő szent igazságát, És <i>fölséges</i> szent nevének <i>Dicséreteket</i> éneklek.	9. Azért Istennek adok hálát, Hirdetem ő szent igazságát, És <i>felséges</i> szent nevének <i>Dicséreteket</i> éneklek.
Az 1-ben a <i>Segedelmemre</i> maradhat (vö. pl. 35/1/4: „Én segedelmemre állj elő,”), az <i>ellenségim</i> -et valóban jobb <i>ellenségem</i> -re váltani a nyelvtani egyeztetés miatt, s ugyanígy a 3/6-ban. Az 1/5-ben az eredetiben a <i>né</i> öröklődő sajtóhiba lehet. A 6–8. részletező, ódon képalkotású versszakok valóban elhagyhatók; akár a 4. is (vö. Ék. 1996 is).	

VIII. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Csudálkozván dicséri Szent Dávid az Istennek az teremtésben való nagy hatalmát és az teremtet emberhez való jókedvét.	8. Estvéli ének a mennyboltozatról és az emberről <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 Ó, <i>Felséges</i> Úr, mi kegyes Istenünk, <i>Melly</i> csudálatos <i>az</i> te neved nekünk! Nagy dicsőséged ez egész földre Kiterjed, és fölhat az egekre!	1. Ó, <i>felséges</i> Úr, mi kegyes Istenünk, <i>Mely</i> csudálatos <i>a</i> te neved nekünk! Nagy dicsőséged ez egész földre Kiterjed és felhat az egekre.
2 <i>Dicsérnek</i> téged még <i>az</i> csecsszopók is, <i>Szájjokban</i> viselik nevedet ők is, Kik által ellenséget megejtesz, És bosszúállót megszegyénítesz.	2. <i>Dicsérnek</i> téged még <i>a</i> csecsszopók is, <i>Szájjukban</i> viselik nevedet ők is, Kik által ellenséget megejtesz, És bosszúállót megszegyénítesz.
3 Nagy voltát ha megnézem dolgaidnak, <i>Mellyeket az</i> te ujjaid formáltak, Az eget, holdat, <i>az</i> fényes napot És szép renddel <i>az</i> sok csillagokat:	3. Nagy voltát ha megnézem dolgaidnak, <i>Mellyeket a</i> te kezeid formáltak, Az eget, holdat, <i>a</i> fényes napot, És szép renddel <i>a</i> sok csillagokat:
4 Csudálván mondom: <i>Micsoda</i> az ember, Ki tetőd ennyi dicsőséget nyer! De micsoda az embernek fia, Kiről <i>fölségednek</i> van <i>illy</i> gondja?	4. Csudálván mondom: <i>micsoda</i> az ember, Ki tőled ennyi sok dicsőséget nyer? De micsoda az embernek fia, Kiről <i>Felségednek</i> van <i>ily</i> gondja?
5 <i>Az Angyaloknál</i> noha egy <i>kevéssé</i> <i>Kisebbé</i> tőd: de nagy dicsőségessé Teremtéd őtet, és magasztalád, Nagy dicsőségre <i>fülkoronázád</i> .	5. <i>Az angyaloknál</i> noha egy <i>kevésbé</i> <i>Kisebbé</i> tőd, de nagy dicsőségessé Teremtéd őtet és magasztalád, Nagy dicsőségre <i>felkoronázád</i> .
6 Kezed munkáján őtet <i>Úrrá</i> tevéd, Hogy azokkal bírna, néki engedéd, Valamit <i>e</i> világra teremted, Mindeneket lába alá vetél.	6. Kezed munkáin őtet <i>úrrá</i> tevéd, Hogy azokkal bírna, néki engedéd, Valamit <i>e</i> világra teremted, Mindeneket lába alá vetél.
7 Juhot, ökröt és egyéb állatokat,	7. Juhot, ökröt és egyéb állatokat,

<i>Az</i> hegyen és völgyön élő vadakat, Kik az erdőkön széjjel legelnek, Avagy az sík mezőkön tengenek,	<i>A</i> hegyen és völgyön élő vadakat, Kik az erdőkön széjjel legelnek, Avagy sík réten, mezőn tengenek.
8 És <i>az röpöső</i> égi madarakat, Kik hangicsálnak szép melódiákat; És sok halait <i>az</i> nagy tengernek Birtokában adád az embernek.	8. És <i>a repeső</i> égi madarakat, Kik hangicsálnak szép melódiákat, És sok halait <i>a</i> nagy tengernek Adád birtokába az embernek.
9 Ó, <i>fölséges Isten</i> , kegyelmes Urunk, <i>Melly</i> csudálatos <i>az</i> te neved nálunk! <i>Fölségednek melly</i> nagy dicsősége, <i>Mellyel</i> teljes <i>ez</i> föld kerekége!	9. Ó, <i>felsőleges Úr, mi</i> kegyelmes Urunk, <i>Mely</i> csudálatos <i>a</i> te neved nálunk! <i>Felsőged-</i> <i>nek mely</i> nagy dicsősége, <i>Mellyel</i> teljes <i>e</i> föld kerekége.
Az Ék. változtatásai a 3-ban, a 6-ban javasolhatók, a 4, 8, 9-ben is, avagy elfogadhatók; a 7/4 eredeti szövege viszont nem rosszabb, mint a módosított, csak a <i>tengenek</i> -et lenne jó más szóval visszaadni vagy magyarázni. Az értelme itt a párhuzamos szerkesztés miatt – l. az előző, ill. a következő sorokat – ’táplálkozik, él’ lehet, nem ’tengődik’. Esetleges módosítás: „Avagy sík mezőkön eszegetnek”.	

IX. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Az Izráel népének hálaadása és könyörgése.	9. Hálaének Isten ítéletéért <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 <i>Dicsérek</i> téged, Úr Isten, És áldlak teljes szívemben, És <i>az</i> te csudatételidet Hirdetem jótéteményidet.	1. <i>Dicsérek</i> téged Úr Isten, És áldlak teljes szívemben, És <i>a</i> te csudatételidet, Hirdetem jótéteményidet.
2 Tebenned, Uram, <i>vigadok</i> , Nagy örömömben tombolok, És <i>az</i> te <i>fölséges</i> nevednek Szép <i>dicséreteket</i> éneklek.	2. Tebenned, Uram, <i>vigadok</i> , Nagy örömömben tombolok, És <i>a</i> te <i>felsőleges</i> nevednek Szép <i>dicséreteket</i> éneklek.
3 Mert az én ellenségim Megtérítéd, veréd őket, Kik rettegven hátra esének, Színed elől mind elveszének.	3. Mert az én ellenségim Veréd, megtérítéd őket, Kik rettegven, hátra esének, Szent színed elől elveszének.
4 Én <i>igyemet</i> megtekintéd, És <i>kegyelmessen felvöved</i> , Ülvén törvéntévő székedben , Megmentél igaz ítéletben.	4. Én <i>ügyemet</i> megtekintéd, És <i>kegyelmesen felvéved</i> ; Ülvén a törvénytevő székben , Megmentél igaz ítéletben.
5 <i>Az</i> pogányokat megfeddéd, <i>Az</i> gonoszokat elvesztéd, Semmivé tőd az ő <i>nevüket</i> , Teljességgel eltörléd őket.	<i>A</i> pogányokat megfeddéd, <i>A</i> gonoszokat elvesztéd; Semmivé tőd az ő <i>neviüket</i> , Teljességgel eltörléd őket.

6 Te, ellenség, azt alítád, Hogy te könnyen elronthatnád Ez városokat; elrontád-é, Még híreket is eltörléd-é?	6.
7 Nem lehete, mert az Isten Megmarad dicsőségében, Ő törvényszékit készíteti, Az ítéletre letéteti.	7.
8 Dolgában tart igazságot, Előhívja ez világot, És igazsággal mindeneket Megítél minden nemzeteket.	8. Törvényed te szent mértéked: Előhívod a te néped, És igazsággal mindeneket, Megítélsz minden nemzeteket.
9 Ő az szegénynek ótalma, Őrzője, minden jutalma, Azki szükségének idején Hozzád obajt könyörgésében.	9. Te a szegénynek oltalma, Őrzője vagy és jutalma, Aki szükségnek idejében Hozzád obajt könyörgésében.
10 Azért bíznak csak tebenned, Azkik ismerik szent neved, Kik tőled várnak segítséget, Úr Isten, nem hagyod el őket.	10. Azért bíznak csak tebenned, Akkik ismerik szent neved; Kik tőled várnak segítséget, Úr Isten, nem hagyod el őket.
11 Énekeljete az Úrnak, Az Sion hegyén lakónak, Sokságát cselekedetinek Hirdessétek minden népeknek.	11. Énekeljete az Úrnak, A Sion hegyén lakónak! Sokságát cselekedetinek Hirdessétek el minden népnek.
12 Azki nyilván megkeresi, Az igaz vért nem felejtí, És az szegényeket nem hagyja, Kiknek kiáltásokat hallja.	12. Aki nyilván megkeresi, Az igaz vért nem felejtí, A szegény népet ő nem hagyja, Akkiknek kiáltását hallja.
13 Uram, légy kegyelmes nékem, És tekénts meg nagy inségem, Az ellenség életem gyöttri, Az halál kapuiból végy ki.	13. Én Uram és én Istenem, Tekénts meg nagy inségem: Életemet a gonosz gyöttri; A halál kapuiból végy ki!
14 Hogy dicsérhesselek vígan, Az Sionnak kapuiban, És örvendezhessek szívemben, Hogy engem megtartál kegyesen.	14. Dicsérhesselek nagy vígan A Sionnak kapuiban; Hadd örvendezzek én szívemben, Hogy engem megtartál kegyesen.
15 Az pogányok pedig szörnyen Estek az önnön vermekben, Azmelly hálót ők másnak hántak, Önnön lábok abban akadtak.	15.

16 Innen az Úr esmertetik, Szent ítéleti megtetszik, Hogy az gonosz ő szándékában, Önnön magát ejti hálóban.	16.
17 Az gonosz népek hirtelen Bédólnak az nagy mélységben, Az pogányok is mind elvesznek, Kik Istenről elfeledkeznek.	17.
18 Az szegént el nem felejtí, De mindenkor megtekéntí, Az nyomorultnak könyörgését Meghallja, s' megadja kérését.	18.
19 Kelj <i>föl</i> , Uram, és légy jelen, Hogy ember erőt ne vegyen, <i>Az</i> pogányokat hívd <i>elődbe</i> , Ítéld meg erős <i>törvényedben</i> .	19. Kelj <i>fel</i> , Uram, és légy jelen, Hogy ember erőt ne vegyen; <i>A</i> pogányokat hívd <i>elődbe</i> , Ítéld meg erős <i>törvényedbe!</i>
20 <i>Szívékben</i> , Uram, retentsd meg, Hogy <i>magokat</i> gondolják meg, És <i>esmerjék az pogán</i> népek, Hogy ők is halandó emberek.	20. <i>Szívékben</i> , Uram, retentsd meg, Hogy magukat gondolják meg, És <i>ismerjék a pogány</i> népek, Hogy ők is halandó emberek.
A kihagyások a részletező szöveget rövidítik, javallhatók. A 6–7. kihagyása indokolja, hogy a szöveg (az 5-et folytatva) egyes szám 2. személyű megszólításra vált. Az Ék. 1996 az 5., a 8–10. és a 14. versszakot is elhagyja.	

X. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Az Izráelnek megszabadításért való könyör- gése.	10. Nyomorultak kiáltása segedelemért <i>Bourgeois L., Genf, 1551</i>
1 Mire távozol tőlünk, Úr Isten, <i>Illy</i> messze? és magad mit rejtéd el? <i>Ez</i> sok ideig való ínségben Miért, hogy minket így felejtész el? Ím az istentelen kevélységgel Kergeti <i>az szegényt</i> és nyomorgatja, Az önnön nyakában essék hálója!	1. Mire távozol tőlünk Úr Isten, <i>Ily</i> messze, és magad mit rejtéd el? <i>E</i> sok ideig való ínségben, Miért, hogy minket így felejtész el? Ím az istentelen kevélységgel Kergeti <i>a szegényt</i> és nyomorgatja: Hálója essék az önnön nyakába!
2 Mert ez istentelen dicsekedik, És gyönyörködik kívánságában, <i>Dicséri az fősévt</i> , hízelkedik, Istent káromlja fölfuvalkodván, <i>Azkit</i> megutál nagy hívságában, Sőt kevélységében így gondolkodik,	2. Mert az istentelen dicsekedik, És gyönyörködik kívánságában. :/ <i>Dicséri a fősévt</i> , hízelkedik, Istent káromol felfuvalkodván, <i>Akit</i> megutál nagy hívságában, Sőt kevélységében így gondolkodik:

Hogy nincsen Isten, azzal csúfolódik.	Hogy nincsen Isten, azzal csúfolódik.
3 Ő bolondságában úgy <i>elmegyén</i> , Erős <i>ítéletedet</i> nem féli És kevélységében szól nagy <i>fennyen</i> , Ellenségét is semminek véli, Könnyen elfúhatja, azt ítéli, Végre mond: bátran lakom és <i>csendeszen</i> , Soha nem esem szerencsétlenségben.	3. Ő bolondságában úgy <i>elmegyén</i> , Erős <i>ítéletedet</i> nem féli. :/ És kevélységében szól nagy <i>fennen</i> , Ellenségét is semminek véli. Könnyen elfúhatja, azt ítéli, Végre mond: bátran lakom és <i>csendesen</i> , Soha nem esem szerencsétlenségben.
4 Átokkal, szitokkal rakva szája, Szól az ő nyelve csak álnokságot, És nyelvét szoktatta csalárdságra, Kivel szerez sok bút és bánatot Tolvaj módra megáll barlangokat, Leshelyből <i>az szegénre</i> ólálkodik, Hogy azt megkaphassa, azon forgódik.	4. Átokkal, szitokkal rakva szája, Szól az ő nyelve csak álnokságot. :/ E nyelvet szoktatta csalárdságra, Mellyel szerez sok bút és bánatot. Tolvajok módján megáll barlangot, Les- helyből <i>a szegényre</i> ólálkodik, Hogy megfoghassa, csak azon forgódik.
5 Barlangban magát megvonja titkon, Hogy az ártatlant megragadhassa, Mint az oroslán, vigyáz az likon, Hogy az szegént hálóban hozhassa, És ő torkában azt befalhassa, Abban forog őnéki minden gondja, Hogy az szegént megejtse, és megfogja.	5.
6 Még azt is mondja az ő <i>szívében</i> , Hogy Isten ezzel semmit nem gondol, Orcáját elrejtí ezek ellen, Szemét <i>béhunnya, másná fordol</i> . Kérlek Uram, <i>e dolgon megindolj</i> , Nyújtsd ki kezéd, <i>az szegént</i> ne felejtse el, És az nyomorultnak légy segítségel.	6. Még azt is mondja az ő <i>szívében</i> , Hogy Isten ezzel semmit sem gondol; :/ Orcáját elrejtí ezek ellen, Szemét <i>behúnyja, másná fordul</i> . Kérlek Uram, <i>e dolgon megindulj</i> , Nyújtsd ki kezéd, <i>a szegényt</i> ne felejtse el, A nyomorultnak légy jó segítségel!
7 Miért mívelné <i>az</i> gonosz ember, Hogy káromlja, csúfolja az Istent? Szívében mond: <i>Számot</i> Isten nem kér, De te, Uram, értesz és látsz mindent, <i>Azért az szegény csak reád tekint,</i> <i>Az nyomorult árva tebenned</i> bízik, És tőled kegyesen megsegítettik.	7. Miért mívelné <i>a</i> gonosz ember, Hogy káromolja s csúfolja Istent? :/ Szívében mond: <i>számot</i> Isten nem kér. De te, Uram, értesz és látsz mindent. <i>Azért a szegény csak reád tekint,</i> <i>A nyomorult, az árva benned</i> bízik, És kegyesen tőled megsegítettik.
8 Törd meg az istentelenek karját, Hívd <i>elődben</i> és idézd <i>törvényben</i> , Vizsgáld és íteld meg gonoszságát, <i>Ekképpen</i> nem mér <i>jöni elődbe</i> , És így örökké regnál az Isten. Ez világot igazsággal vezérli, Az pogányokat földről mind eltörli.	8. Törd meg az istentelenek karját, Hívd <i>elődbe</i> és idézd <i>törvénybe</i> . :/ Vizsgáld és íteld meg gonoszságát, <i>Ekképen</i> nem mér <i>jöni elődbe</i> . És így örökké regnál az Isten: A pogányokat földről mind eltörli, És igazsággal szent népet vezérli.

<p>9 Uram, tekintsd meg <i>az</i> nyomorultat, <i>Az szelédet kegyesen</i> tartsd meg, Vedd füleidben <i>kiáltásokat</i>, Erősítsd <i>szívedet</i>, <i>vigasztald</i> meg, <i>Az</i> szegény árvákat védelmezd meg, Zabolázd meg az erőszaktevőket, Gonoszoktól ez földön ódd népedet.</p>	<p>9. Uram, tekintsd meg <i>a</i> nyomorultat, <i>A szelédet kegyesen</i> tartsd meg; <i>:/:</i> Vedd füledbe <i>ő</i> <i>kiáltásukat</i>, Erősítsd <i>szívüket</i>, <i>vigasztald</i> meg. <i>A</i> szegény árvákat védelmezd meg, Zabolázd meg az erőszaktevőket: E földön óvd a gonoszoktól néped.</p>
<p>Az 1/1-ben a <i>Mire</i> 'miért' a jelentésnek megfelelően <i>Miért</i>-re cserélhető. Az 5. versszak elhagyása tartalmi okokból (is) helyeselhető. Elhagyható lenne még a 8. versszak is. Az Ék. 1996 az 5–8. verseket hagyja el. A 4/5-ben a <i>megáll barlangot</i> szó szerkezetet jegyzetelendő, jelentése: 'lesben áll barlangban, barlangnál'.</p>	

<p>XI. ZSOLTÁR C. M.</p>	<p><i>Marot K., 1496–1544</i></p>
<p>Dávidnak panassza az Saul ellen.</p>	<p>11. Kishitűség ellen <i>Bourgeois L., Genf, 1551</i></p>
<p>1 Az Istenben bízom jó <i>reménységgel</i>, Miért szóltok hát igyen lelkemnek? Hogy én <i>az</i> ti hegyetekről fussak el, És mint egy madár, messze <i>riöpöljek?</i> Mert <i>az</i> kegyetlenek <i>ívüket szerzik</i>, Hogy <i>az</i> tiszta <i>szívököt meglóják?</i> Már <i>az nyilakat az idegben vetik.</i></p>	<p>1. Az Istenben bízom jó <i>reménységgel</i>, Miért szóltok hát igy én lelkemnek, Hogy én <i>a</i> ti hegyetekre fussak el, És mint egy madár messze <i>repüljek?</i> Mert <i>a</i> kegyetlenek <i>íviüket szegzik</i>, Hogy <i>a</i> tiszta <i>szívüket meglóják</i>, Már <i>a nyilakat az idegbe vették.</i></p>
<p>2 De véghez nem vihetik ők ez dolgot, Megromlanak igyekezetekben, Mert az hív ember vajjon s' kinek ártott? Az Istennek temploma mennyekben, <i>Ott fenn</i> vagyon szent <i>székei</i>, <i>melyből</i> széjjel Szemei mindent néznek <i>élesen</i>, Földi népet is megnézell és szemlél.</p>	<p>2. Mert igaz ő, és igazságot szeret, És kedves orcát mutat azoknak, Kik igazságban rendelik éltüket. Az Istennek temploma mennyekben, <i>Ott fenn</i> vagyon szent <i>széke</i>, <i>melyből</i> széjjel Szemei mindent néznek <i>élesen</i>, Földi népet is megnézell és szemlél.</p>
<p>3 Az Isten megpróbálja az igazat, És gyűlöli az erőszaktevőt Az káromlókra záporessőt bocsát, Rájok döjt tüzet, kénköves essőt, Az istentelenekre háborút ejt, És nagy szélvésszel itatja őket, Fejekre szörnyű forgóselet buréjt.</p>	<p>3.</p>
<p>4 Mert ő igaz, és igazságot szeret, És kedves orcát mutat azoknak, Kik igazságban rendelik élteket. A 4. versszak az énekeskönyvben a 2.-ban kihagyott sorok helyére, a 2.</p>	<p>4.</p>

versszak elejére került. Jelölés: „3–4. – – –” [kimaradt].	
Az 1/3-ban a <i>hegyetekről</i> szó módosítandó (? <i>hegyek közé</i>), ez az Ék.-ben a revideált Károlyi Gáspár-féle fordítás (Bp., 1908 és további kiadások = RK) szerint történt (1: „hogyan mondhatjátok az én lelkenek: fuss a ti hegyetekre, mint a madár?!”), de l. ÚF: „hogyan mondhatjátok nekem, Menekülj a hegyre, mint a madár?”. Az 1/5-ben az <i>ívüket szegzik</i> helyett javaslat: <i>íjuk feszítik; a nyilakat az ídegbe vették</i> helyett „... <i>teszik</i> vagy <i>vetik</i> ”, l. ÚF 2 is: „Mert a bűnösök már feszítik az íjat, rátették a nyilat a húrra”. S vö. még: „Idegbe veti nyilat”. Az <i>íjuk készítik</i> szövegmódosítás szemantikailag szintén megfelelne az eredetinek. Az összevonas nem szerencsés, mert az 1. és 2. strófa között logikátlan okhatározói viszony jön létre (<i>Mert...</i>). S a lezáró általánosabb jellegű megállapítás is elmarad. Jobb lenne pusztán a 3. versszakot elhagyni.	

XII. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Dávidnak Saul ellen való panaszolkodása.	12. Imádság szorongatásban <i>Bourgeois L., Genf, 1551</i>
1 Szabadíts meg és tarts meg, Uram Isten, Mert szentid elfogytak, nincs jótevő , És ez földön már sok <i>az tökéletlen</i> , Nincs emberek közt igaz <i>beszédő</i> .	1. Szabadíts meg és tarts meg Uram Isten, Mert szentid elfogytak, nincs jól tévő , És a földön már sok <i>a tökéletlen</i> , Nincs emberek közt igaz <i>beszédű</i> .
2 Ezek egymásnak szólnak csak hívságot, <i>Dolgokat</i> festik szép beszédekkel. Hízlekedvén mutatnak nyájasságot, De <i>nyelvek</i> nem <i>egyez</i> ő <i>szíveikkel</i> .	2. Ezek egymásnak szólnak csak hívságot, <i>Dolgukat</i> festik szép beszédekkel; Hízlekedvén, mutatnak nyájasságot, De <i>nyelvük</i> nem <i>egyez</i> ő <i>szívükkel</i> .
3 Csalárd ajakokat elveszti Isten, Eltörli hízelkedő <i>nyelveket</i> , Kik <i>kevélységeiben</i> szólnak nagy <i>fönnyen</i> , És csak csúfolják az együgyöket .	3. Csalárd ajkukat elveszti az Isten, Eltörli hízelkedő <i>nyelvüket</i> , Kik <i>kevélységükben</i> szólnak nagy <i>fennen</i> , És csúfolják az együgyüeket .
4 És azt mondják: <i>Jer</i> , tegyük azt nyelvünkkel, Hogy minket minden nagyra becsüljön, Miénk szájunk, ajkunk, bírunk ezekkel, Kit uraljunk? velünk ki pöröljön?	4. És ezt mondják: <i>jer</i> , tegyük azt nyelvünkkel, Hogy minket minden nagyra becsüljön; Ajkunkkal, szánkkal elbírunk ezekkel, És senki sincs, ki velünk pöröljön.
5 Azért mond Isten: <i>Imé, az</i> szegények Elhagytak, öletnek, pusztulnak, Azért őket megszanom és <i>fölkelek</i> , És kimentem kezekből azoknak.	5. Azért mond Isten: <i>ímé a</i> szegények Elhagytak, öletnek, pusztulnak; Azért őket megszanom és <i>felkelek</i> , És kezükből kimentem azoknak.
6 Az Istennek mondási <i>olly</i> igazak, Mint <i>az</i> drága ezüst, kit <i>az</i> tűzben Az ötvösök kohókban tisztítottak, És hétszer megeresztettek szépen.	6. Az Istennek mondási <i>oly</i> igazak, Mint <i>a</i> drága ezüst, kit <i>a</i> tűzben Az ötvösök kohókban tisztítottak, És hétszer megeresztettek szépen.

7 Tartsd meg azért népedet, <i>kegyelmessen</i> , Kérünk, jóvoltodból reánk <i>tekénts</i> , Őrizz meg örökké <i>e</i> nemzet ellen, Hozzánk mindenkor jókedvet jelents.	7. Tartsd meg azért népedet <i>kegyelmesen</i> , Kérünk, jóvoltodból reánk <i>tekints!</i> Őrizz meg örökké <i>e</i> nemzet ellen, Hozzánk mindenkor jókedvet jelents!
8 Mert az gonoszok nagy <i>fönnyen</i> forgódnak, Udvaroltatnak nagy <i>kevélségben</i> , Midőn <i>az</i> rosszak <i>jőlmagasztaltatnak</i> , És <i>az</i> jó ember nincs <i>böcsületben</i> .	8. Mert a gonoszok nagy <i>fennen</i> forgódnak, Udvaroltatnak nagy <i>kevélységben</i> , Midőn <i>a</i> rosszak <i>jelmagasztaltatnak</i> , És <i>a</i> jó ember nincs <i>becsületben</i> .
Az 1/2-ben a <i>szentid</i> szó jegyzetben magyarázandó, értelme: 'híveid, választottaid'. Ugyanitt a <i>jól tévő</i> helyett javaslat: <i>jót tévő</i> vagy <i>jótévő</i> , esetleg az 1/4-ben az <i>igazt beszélő</i> helyett <i>igazt beszélő</i> (a rím miatt), a 3/4-ben az eredeti <i>együgyőket</i> helyett pl. <i>szelídeket</i> . A 4. változtatásai jók. A 6/4-ben a <i>megegerszettek</i> szót értelmezni kellene, vagy kicserélni a <i>megolvasztottak</i> -kal. (A jegyzetben való értelmezés, illetve a megfelelő szócseré több más esetben is egyaránt választható lehetőség.) A 8. versszak elhagyható, a tartalmon ez lényegében nem változtat (vö. ÚF), az Ék. 1996-ból szintén kimaradt.	

XIII. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Dávidnak megszabadulásért való könyörgése.	13. Meddig még? <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 <i>Miglen</i> felejtesz el, Uram, <i>Mig</i> nem emlékezel rólam? <i>Az</i> te orcádat <i>énelőlem</i> , Örökké <i>elrejtéd-e</i> tőlem? Mire nem könyörölsz rajtam?	1. <i>Miglen</i> felejtesz el, Uram, <i>Mig</i> nem emlékezel rólam? <i>A</i> te orcádat <i>én előlem</i> , Örökké <i>elrejtéd-e</i> tőlem? Mire nem könyörölsz rajtam?
2 <i>Mig</i> tanácskozzam <i>szívemben</i> , <i>Mig</i> keseregjek elmémben, Még nappal is csak gondolkodván? Ellenségem reám <i>mig</i> rohan, <i>Mig</i> uralkodik fejemen?	2. <i>Mig</i> tanácskozzam <i>szívemben?</i> <i>Mig</i> keseregjek elmémben, Még nappal is csak gondolkodván, Ellenségem reám <i>mig</i> rohan? <i>Mig</i> uralkodik fejemen?
3 <i>Tekénts</i> reám, kegyes Uram, Szánjad meg az én nyavalyám, Szemeimet világosítsd meg, Hogy életemben viduljak meg, Halálban el ne aludjam.	3. <i>Tekints</i> reám, kegyes Uram! Szánjad meg az én nyavalyám! Szemeimet világosítsd meg, Hogy életemben viduljak meg, Halálban el ne aludjam.
4 Hogy ellenségem ne mondja: <i>Imé</i> , erőt <i>vöttem</i> rajta. És azon ők örvendezzenek, Ha engemet elejthetnének, És nem állhatnék lábamra.	4. Hogy ellenségem ne mondja: <i>Imé</i> , erőt <i>vettem</i> rajta! És azon ők örvendezzenek, Ha engemet elejthetnének, És nem állhatnék lábamra.
5 Mert én bízom jókedvedben,	5. Mert én bízom jókedvedben,

Ki <i>megvígasztalsz</i> szívemben, Örvendez azért az én lelkem, Hogy az Isten én segedelmem, Kiért <i>dicsérem</i> énekenben.	Ki <i>megvígasztalsz</i> szívemben. Örvendez azért az én lelkem, Hogy Isten az én segedelmem, Melyért <i>dicsérem</i> énekenben.
A <i>Míglen</i> 'meddig' jelentése – ha szükségesnek tartjuk – magyarázható jegyzetben, ami a további <i>míg</i> szavak értelmére szintén rávilágít. Az 1/5-ben a „Mire” „Miért”-re cserélhető. A 2. és a 4. strófa elhagyható, akárcsak az Ék. 1996-ban.	

XIV. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Panaszolkodása Dávidnak az Saul ellen.	14. Isten erősebb, mint ellenségei <i>Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 <i>Az</i> bolond így szól az ő szívében: Nincsen Isten: azért gonoszságban él, <i>Utálatos</i> bünt <i>teszen</i> , semmit nem fél, Ez egész földön <i>azki</i> jót tegyen, Senki nincsen.	1. <i>A</i> bolond így szól az ő szívében: „Nincsen Isten” azért nagy gonoszságban él; <i>Utálatos</i> bünt <i>teszen</i> , semmit nem fél, Ez egész földön, <i>aki</i> jót tegyen, Senki nincsen.
2 Az Úr az égből alátekinte, <i>Ez</i> földön az emberek fiaira, Hogy meglássa ha kinek esze volna, Ha az Istent valaki keresné És tisztelné.	2. Az Úr az égből alátekinte <i>E</i> földön az emberek fiaira, Hogy meglássa, ha kinek esze volna, Ha valaki az Istent keresné, És tisztelné.
3 De azt jól látja dicsőségében, Hogy <i>az</i> jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan <i>fortelmes</i> bűnben hevernek, <i>Azki</i> az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.	3. De azt jól látja dicsőségében, Hogy <i>a</i> jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan <i>fertelmes</i> bűnben hevernek; <i>Aki</i> az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.
4 De <i>az hamisak</i> meg nem gondolják, Hogy népemet, mint az kenyért <i>megeszik</i> , Meg nem térnek, sőt <i>magokat</i> elhiszik. Az Istent segítségül nem <i>hívják</i> , Sem uralják.	4. De <i>a hamisak</i> meg nem gondolják, Hogy népemet, mint kenyeret , <i>megeszik</i> ; Meg nem térnek, sőt <i>magukat</i> elhiszik. Segítségül az Istent nem <i>hívják</i> , Sem uralják.
5 Itt azért erőssen megrémülnek, Midőn <i>eszeekben</i> veszik, hogy az Isten <i>Az</i> ő híveit megtartja <i>kegyessen</i> , Mert ő mellé áll <i>az</i> jó nemzetnek, Mint híveknék.	5. Azért erősen majd megrémülnek, Midőn <i>eszükbe</i> veszik, hogy az Isten <i>Az</i> ő híveit megtartja <i>kegyesen</i> ; Mert ő mellé áll <i>a</i> jó nemzetnek, Mint híveknék.
6 De néktek semmi gondotok erre, Hanem ti csak csúfoljátok <i>az szegént</i> , <i>Azki</i> tiszta szívből féli az Istent, És csak őtet hívja <i>segédségre</i> És mentségre.	6. De néktek semmi gondotok erre, Hanem ti csak csúfoljátok <i>a szegényt</i> , <i>Aki</i> tiszta szívből féli az Istent, És csak őtet hívja <i>segédségre</i> És mentségre.

7 <i>Az</i> Sionról vajjon s' ki jövendel, Ki <i>az</i> szent <i>Izráelt</i> megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend <i>az</i> Jákob és az Izráel Teljes szívvel.	7. <i>A</i> Sionról vajjon ki jövend el, Ki <i>a</i> szent <i>Izraelt</i> megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend <i>a</i> Jákob és az Izráel Teljes szívvel.
az 1/2-ben az <i>azért</i> elé vessző kell. A 4–6. versek elhagyhatók, mint az Ék. 1996-ban. Egyébként a 4/2-ben a változtatások nem szerencsések; lentebb az <i>ural</i> szó jelentését pedig jegyzetben magyarázni kellene ('úrként tisztel'; ez a szó más zsoltárookban is előfordul).	

XV. ZSOLTÁR C. M.	<i>Marot K., 1496–1544</i>
Isteni félelemről és jó életéről való tanúság.	15. Ki mehet az Úr elé? <i>(1539) Bourgeois L., Genf, 1542</i>
1 Uram, ki leszen lakója <i>Az</i> te <i>fölséged</i> sátorának? Jelentsd meg és add tudtomra, Ki leszen örök lakosa Szent hegyednek és hajlékodnak.	1. Uram, ki leszen lakója <i>A</i> te <i>felsőged</i> sátorának? Jelentsd meg és add tudtomra, Ki leszen örök lakosa Szent hegyednek és hajlékodnak?
2 <i>Az</i> ki jár igaz életben Szól és szolgálat igazságot, Igazán forog mindenben, És <i>hűséges</i> ő szívében, És szereti <i>az</i> jámborságot.	2. <i>A</i> ki jár igaz életben, Szól és szolgálat igazságot, Forgódik híven mindenben, És <i>hűséges</i> ő szívében, És szereti <i>a</i> jámborságot.
3 Ki az ő felebarátját Ő nyelvével nem rágalmazza, Kárral nem bántja szomszédját, Nem rútolja atyjafiát És tisztességét nem gyalázza.	3. Ki az ő felebarátját Ő nyelvével nem rágalmazza, Kárral nem bántja szomszédját, Nem rútolja atyjafiát, És tisztességét nem gyalázza.
4 Az istentelent utálja, Az istenfélőket szereti, Őket tisztességben tartja, Esküvését meggondolja, Ha kárt vall is , azt meg nem szegi.	4. Az istentelent utálja, Az istenfélőt megbecsüli, Őt nagy tisztességben tartja, Esküvését meggondolja, Ha kárt is vall , azt meg nem szegi.
5 <i>Az</i> ki <i>pénzivel</i> él híven, <i>Kölcsönád</i> , de nem kér uzsorát, Az ártatlan ember ellen, Ajándékot ő nem <i>veszzen</i> , <i>Az</i> ki így <i>teszen</i> , az megállhat.	5. <i>A</i> ki <i>pénzével</i> él híven, <i>Kölcsön ad</i> , de nem kér uzsorát; Az ártatlan ember ellen Ajándékot ő nem <i>veszzen</i> : <i>A</i> ki így <i>tészen</i> , az megállhat.
A 4/4-ben az <i>Esküvését meggondolja</i> helyett javallható: <i>Esküvését jól megállja</i> , vagy pedig magyarázni kellene a szót, értelme: 'gondol rá, nem felejtí el'.	

ABSTRACT

ON THE QUESTION OF THE TEXTUAL TRADITION OF THE
PSALMS TRANSLATED BY ALBERT SZENCI MOLNÁR

(COMPARING THE ORIGINAL AND TODAY'S HUNGARIAN RE-
FORMED PSALTER HYMNAL TEXTS OF THE FIRST FIFTEEN
PSALMS)

After a short introduction the article compares the original texts of the first fifteen Psalms as the 1607 *Psalterium Ungaricum* of Albert Szenci Molnár with that of the 1948 Psalter Hymnal. By placing the two texts side by side various differences can be seen: the ones resulting from the phonetic development of the language (typed in *italics*) and the ones resulting from deliberate word or text modifications aiming at better understanding or acceptance (typed in **bold**). The authors comment some of the differences and modifications at the end of the Psalm in question. They consider some modifications appropriate and justified, while in other cases they either argue for the original translation or suggest a different modification. The article provides only a sample of such a textual comparison. However, its conclusions may be used in the process of compiling the new Reformed Psalter Hymnal.